

Suuren paaston valmistusviikot. Publikaanin ja fariseuksen sunnuntain jälkeisen viikon lauantai.

Päivän epistola (kreikkalaisen perinteen mukaan)

*(1. Tim. 6:11 b – 16)*

*”Poikani Timoteus, pyri nuhteettomaan elämään, hurskauteen ja uskoon, pyri rakkauteen, kestävyYTEEN ja lempeYTEEN. Käy uskon jalo kilpailu ja voita omaksesi ikuinen elämä, johon sinut on kutsuttu ja jonka olet tunnustanut päämääräksesi, kun monien todistajien läsnä ollessa lausuit hyvän tunnustuksen. Jumala, kaiken elämän lähde, ja Kristus Jeesus, joka Pontius Pilatuksen edessä antoi todistuksensa ja lausui hyvän tunnustuksen, ovat todistajiani, kun kehotan sinua: hoida sinulle määrättyä tehtävää tahrattomasti ja moitteettomasti siihen saakka, kun Herramme Jeesus Kristus ilmestyy. Sen antaa aikanaan tapahtua ylistettävä ja yksin hallitseva Jumala, kuninkaiden Kuningas ja herrojen Herra. Hän yksin on kuulematon, hän asuu valossa, jota ei voi lähestyä. Häntä ei yksikään ihminen ole nähnyt eikä voi nähdä. Hänen on kunnia ja ikuinen valta. Aamen.”*

”Käy uskon jalo kamppailu” on kehoitus toimia oikein. Hyvänä esimerkkinä on apostoli Paavalin toiminta lähetystyöntekijänä. ”Jonka olet tunnustanut” todennäköisesti tarkoittaa Timoteuksen antamaa tunnustusta ennen kastetta tai mahdollisesti ennen vihkimystä pappeuteen. Hyväksi esimerkiksi oikeasta todistuksesta annetaan Kristuksen toiminta Pontius Pilatuksen edessä.

”Hoida sinulle määrättyä tehtävää” voi joskus liittyä johonkin tiettyyn Jumalan antamaan tehtävään. Tässä yhteydessä se tarkoittaa yleensä Timoteoksen saamaa ”jumalallista tehtävää”, jota hänen on hoidettava ”Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestymiseen” asti. Tässä yhteydessä ilmestyminen tarkoittaa Kristuksen toista tulemistä maailmaan. Tämä tehtävänanto tarkoittaa Timoteuksen saamaa vihkimystä.

Tekstimme loppuosa, jakeet 15 – 16, on ylistyslauselma Jumalalle. Samanlaista tekstiä on niin Vanhassa kuin Uudessa testamentissa (2. Moos. 33: 20; Joh. 1: 18; Kol. 1: 15). Siihen on vaikuttanut myös hellenistisen juutalaisuuden ajatusmaailma ja se korostaa samanaikaisesti Jumalan tuonpuoleisuutta ja ylivertaisuutta suhteessa maallisiin hallitsijoihin.

Tekstimme alussa oli maininta ”voita omaksesi ikuinen elämä”. Nyt jakeessa 15 sanotaan: ”Sen antaa aikanaan tapahtua ylistettävä ja yksin hallitseva Jumala”. Jumala siis pelastaa meidät.

Päivän epistola (slaavilaisen perinteen mukaan)

(2. Tim. 3: 1 – 9)

*”Poikani Timoteus, sinun on tiedettävä, että viimeisinä päivinä koittavat vaikeat ajat. Silloin ihmiset rakastavat vain itseään ja rahaa, he ovat rehenteleviä ja pöyhkeitä, he herjaavat ja ovat vanhemmilleen tottelemattomia. He ovat kiittämättömiä, jumalattomia, rakkaudettomia, leppymättömiä, panettelevia, väkivaltaisia ja raakoja, kaiken hyvän vihollisia, petollisia, häikäilemättömiä ja järjettömiä. He rakastavat enemmän nautintoja kuin Jumalaa, he ovat ulkonaisesti hurskaita mutta kieltävät uskon voiman. Karta sellaisia! Nämä näet tunkeutuvat koteihin ja kietovat valtaansa syntien rasittamia, monenlaisten oikkujen riepottelemia naisparkoja, jotka ovat aina alttiita uusille opetuksille mutta eivät voi koskaan päästä selville totuudesta. Niin kuin Jannes ja Jambres vastustivat Moosesta, niin tuollaiset villitsijät vastustavat totuutta. He ovat menettäneet järkensä, ja heidän uskonsa on keltoton. Mutta kauan he eivät menesty, sillä heidän järjettömyytenstä paljastuu pian kaikille, kuten noille kahdellekin kävi.”*

Tekstimme kuvailee todellista tilannetta jossain seurakunnassa. Siellä on ihmisiä, jotka ulkonaisesti näyttävät hurskailta, mutta todellisuudessa eivät ole sitä. Teksti kehottaa Timoteosta karttamaan tällaista. Tekstimme jälkeen Timoteusta (ja jokaista seurakunnan johtajaa) kehoitetaan seuraamaan toiminnassaan apostoli Paavalin antamaa esimerkkiä.

”Viimeiset päivät” tarkoittaa sekä tulevaa aikaa että jo nyt elettyä aikaa. Viimeisten aikojen tuska oli yleinen tema sekä juutalaisuuden että varhaisten kristittyjen pohdinnoissa.

Luettelo paheista ei ole loogisessa järjestyksessä, alkuperäiskielessä näkyy, että se on tehty hyödyntäen sanojen alkusointujen osittaista sopivuutta toinen toisiinsa. Nämä paheet on kerrottu lähes samassa järjestyksessä Paavalin Roomalaiskirjeessä ( Room. 1: 30 – 31). Samanlainen luettelo on myös 1. Timoteus -kirjeessä (1. Tim. 1: 9 – 10). Teksti osoittaa, että näin toimivat ihmiset eivät seuraa Kristusta vaan Paholaista.

”He ovat ulkonaisesti hurskaita, mutta kieltävät uskon voiman. Karta sellaisia!” Jaakob toteaa kirjeessään, että usko ilman tekoja on kuollut (Jaak. 2: 17, 26). Hänen mukaansa ”teoissa usko tuli todeksi” (Jaak. 2: 22). Vastaavasti Paavali toteaa, että uskolla tulee olla voimaa. Todennäköisesti Paavali viittaa voimattomaan jumalanpalvelusten toimittamiseen (noudatetaan palveluksen ulkoista kaavaa toimien muodollisesti oikein).

”Nämä näet tunkeutuvat koteihin” tarkoittaa joko taloa, taloutta, perhettä tai jossain kodissa kokoontuvaa seurakuntaa. ”Naisparka” on hieman ylimielinen ilmaisu, se on todennäköisesti yhteydessä siihen, että jotkut naiset osallistuivat väärän opetuksen levittämiseen seurakunnissa (vrt. 1. Tim. 5: 13). ”Eivät voi koskaan päästä selville totuudesta” toistaa myös edellistä Timoteus-kirjettä. Siinä yhdistetään pelastus ja totuuden tunteminen (vrt. 1. Tim. 2: 4). Teksti ei kuitenkaan anna täyttä selvyyttä siitä, ovatko naiset erityisen taipuvaisia tällaisen väärän opetuksen vastaanottamiseen vai esitetäänkö heidät tässä ”syntisinä naisina”. Joidenkin naisten kiinnostus teologisiin asioihin ja evankeliumin levitykseen oli olemassa jo ensimmäisellä vuosisadalla (1. Tim. 2: 11 – 14, 1. Kor. 14: 35). Apokryfinen Uuden testamentin yhteyteen sijoittuva ”Paavalin ja Theklan teot” kertoo Theklan (Teklan) toiminnasta, kyseinen teksti on todennäköisesti syntynyt 2. vuosisadalla.

Jannes ja Jambres esitetään juutalaisessa perinteessä niinä egyptiläisinä loitsijoina, jotka vastustivat Moosesta (vrt. 2. Moos. 7: 11 – 12). Mutta hekään eivät voineet vastustaa Jumalan todellisia edustajia (Moosesta ja Aaronia). Sama asia on nyt, väärin opettavat henkilöt ja heidän väärä opetuksensa tulee paljastumaan.

#### Päivän evankeliumi

(Luuk. 20: 45b – 21: 4)

*”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Varokaa lainopettajia! He kulkevat mielellään pitkissä viitoissa ja nauttivat siitä, että heitä tervehditään toreilla, he istuvat synagogassa mielellään etumaisilla istuimilla ja pidoissa kunniapaikalla, mutta vievät leskiltä talot ja latelevat pitkiä rukouksiaan vain näön vuoksi. Sitä ankarampi tulee olemaan heidän tuomionsa.” Jeesus käänsi katseensa uhriarkkuun päin ja näki rikkaiden panevan siihen lahjoja. Hän näki myös, kuinka eräs köyhä leskivaimo pani arkkuun kaksi pientä lanattia. Hän sanoi: ”Totisesti: tämä köyhä leski antoi enemmän kuin yksikään toinen. Kaikki nuo muut antoivat lahjansa liiastaan, mutta hän antoi vähästään, kaiken mitä hän elääkseen tarvitsi. Tämän sanottuaan Jeesus huusi: ”Jolla on korvat, se kuulukoon.”*

Sama teksti löytyy Markukselta (Mark. 12: 38 – 44). Matteuksella tekstimme alkuosa on osa isompaa kokonaisuutta (Matt. 23: 4 – 7, 14).

Lainopettajat opettivat uskonnollista lakia, mutta toimivat myös neuvonantajina. He nauttivat kansan suosioista ja olivat mielellään esillä erilaisissa tilaisuuksissa. Näin he olivat valmiit vastaanottamaan lahjoituksia. Yksi heidän työtehtävistään oli huolehtia sellaisten ihmisten asioista, jotka eivät siihen yksinään kyenneet. He hoitivat usein leskien asioista, esimerkiksi vuokrasivat eteenpäin leskien mahdollisesti omistamia kiinteistöjä saaden itselleen osuuden omaisuuden tuotosta. Jeesus kiinnitti huomiota siihen, että lainoppineet käyttivät leskien omaisuutta omaksi hyödykseen. He eivät noudattaneet profeettojen opetusta oikeasta Jumalan palvelemisesta, johon kuuluu myös seurakunnan vähäosaisista huolehtiminen ja oikeudenmukaisuus.

”Varokaa lainopettajia” voi liittyä siihen, että opetuslasten piti lähteä maailmaan julistamaan sanaa. Siinä yhteydessä heidän piti toimia oikein, he eivät saaneet toimia kuten lainopettajat.

Tekstimme toinen kertomus yhdistyy ensimmäiseen sanan leski kautta. Samalla siinä verrataan toisiinsa lainopettajien toimintaa ja lesken toimintaa. Jeesus seurasi temppelissä naisten pihalla, miten ihmiset toivat rahalahjojaan temppelille laittaen ne uhriarkkuun. Näitä arkkuja oli kaikkiaan 13 kappaletta ja niissä kerättiin rahaa erilaisiin tarpeisiin. Rikkaat antoivat liiastaan, köyhä leski antoi kaikki rahansa. Näin lesken laittama kaksi pientä lanttia oli suhteessa paljon enemmän, kuin rikkaiden antamat isommat summat. Jeesuksen näkökulma tapahtumaan on erilainen kuin muiden. Tavallisesti me katsomme sitä summaa, minkä joku lahjoittaa. Jeesus katsoi sitä, mitä lahjoittajalle jäi itselleen lahjoituksen jälkeen.

Suomenkielisen alttarievankeliumin kuten myös viimeisimmän suomennoksen mukaisen Raamatun tekstistä puuttuu yksi asia, mikä on sekä kreikankielisessä että kirkkoslaavinkielisessä tekstissä. 1700 -luvun suomennoksessa kyseinen asia on mainittu. Käännöksen tulisi olla jakeessa neljä muodossa: ”antoivat lahjansa Jumalalle liiastaan”. Sana Jumala puuttuu osasta käsikirjoituksia.

”Tämän sanottuaan Jeesus huusi: ”Jolla on korvat, se kuulkoon!” Tämä teksti ei sisälly evankeliumin tähän kohtaan. Kirkkoslaavinkielisessä alttarievankeliumissa sitä ei ole, kreikankieliseen se on lisätty. Tähän kohtaan lainattu Jeesuksen kehoitus tarkoittaa kuullun merkityksen miettimistä ja toteuttamista omassa elämässä. Tämä lause esiintyy esimerkiksi kylväjävertauksen yhteydessä (Mark. 4: 9; Matt. 13: 9; Luuk. 8: 13). Se on myös joissain muissakin kohdissa, mutta niissä kohdissa se ei ole kaikissa käsikirjoituksissa.